

„Novi čas“

Izkaja vsak petek ob 12, uri dopoldne. Uredništvo in upravnništvo je v Gosposki ulici št. 6, drugo dvorišče.

NOVI ČAS

List stane

za celo leto 4 K
za manj premožne 3 „
v Nemčijo 5 „
posamezne številke 8 v
Oglasi po dogovoru.

Štev. 21.

V Gorici, 24. maja 1912.

Leto III.

NA POMOČ »SLOVENSKI STRAŽI«!
Na vsa slovenska rodoljubna srca se obračamo s prošnjo za pomoč »Slovenski Straži«. »Slovenska Straža« ima izvršiti ob mejah nujne zadeve, dohodki njeni pa so od zadnjega občnega zbora manjši, kot pa neizogibni, najnujnejši izdatki.

Zato pa naj se hitro zgane sleherna radodarna slovenska roka, vsak naj daruje po svojih premoženjskih razmerah ter naj pozove tudi svoje prijatelje in znance, da se mu pridružijo z darovi. Nabirajte za »Slovensko Stražo« tudi v družbah ob vsaki veseli ali žalostni priliki.

Današnji številki »Novega časa« smo priložili položnice »Slovenske Straže« in prosimo naj vsaka položnica pride vsaj z malim zneskom nazaj »Slovenski Straži« kot dokaz naše ljubezni do domovine. Naj bi se pri nas vseh uresničile besede Slomškove: »Dam narodu, kar imam«. Ker je pomoč »Slovenski Straži« nujna, naj bo tudi naša pomoč hitra in vsestranska!

Gospodarski liberalizem in kmet.

Agrarna politika v Avstriji.

(Piše državni poslanec Fon.)

V tej dobi je nastopil v Avstriji **gospodarski liberalizem**. Glavna misel tega liberalizma je: poedinec je vse; razrušiti se mora vsaka dotlej obstoječa gospodarska zveza. Ako bo vsakdo popolnoma neodvisen od soseda, se bo trudil, da kaj pridobi; ljudje bodo med seboj tekmovali, vsled tega bodo obogateli, in takopri- dejo zlati časi v državo. Kdor ne more z drugimi teči, pa naj zaostane; njegova krivda!

Osodepolna zmeta!

In država, katero so vladali sami liberalci, je dala ljudem najprej zgled.

Leta 1854 se je objavila postava, po kateri je smel vsakdo kopati zaklade, ki ležijo v zemlji. Premog je prišel tako večinoma v židovske roke. In kako so znali ti ljudje izkoriščati te zaklade, do-

kazuje najbolje življenje te dni umrlega Gutmann-a. Kakor reče je prišel v moravske rudnike in je zapustil ob smrti okolu 50 milijonov premoženja. In sedaj se trudi država, da bi si ohranila, kar je še mogoče rudnikov, zato da bi mogla prebivalcem dajati premoga po nizki cenil in tako potlačiti židovsko visoke cene; žalibog prekasno, kajti rudniki, ki so res bogati, so vsi v lasti židov.

Železnice so se začele graditi okolu leta 1840. Država je spoznala velikansko važnost železnic in jih je tudi začela sama graditi; res so nekatere napravili Rotšildi, toda glavna stvar je vendarle ostala še državi.

Ali kaj je naredila ta država?

Prišla je v denarne stiske in si je pomagala tako, da je v naglici železnice prodala.

Izdala je za zgradbo železnic 600 milijonov, prodala jih je za 300 milijonov, izgubila je toraj polovično založenega denarja in izročila prebivalstvo tujim oderuhom, ki so poljubno zviševali cene za voznino Pod takimi razmerami je kmetijstvo silno trpelo.

Ker država le ni imela denarja in je trebalo vendar pospeševati zgradbo železnic, je država dajala za zgradbo dovolj- nje privatnim društvom in se zavezala, da bo ona plačevala obresti položenega denarja, ako bi železnice ne nosile toliko, da bi se mogle plačevati dobre obresti. Vsled tega je morala država plačevati zasebnikom (lastnikom železnic) vsako leto 52 milijonov!

Tako je smela potem država napraviti fiste železnice, ki niso sploh nič nesle.

Ker so privatne železnice bile skoraj popolnoma neodvisne in ni imela država pravega upliva na železniške tarife, največ na iz vojaških ozirrov, se je država odločila, da je prodane železnice zonet nazaj vkupila, seveda za ogromne denarje. In posledica vsemu temu je, da izkazujejo državne železnice za leto 1910 100 milijonov izgube!

Nič boljše ni država postopala pri svojem lastnem zemljišču.

Začetkom preteklega stoletja je imela država še okroglo 3 milione hektarjev sveta (gozd itd.); leta 1873 samo še

1.434.000 hektarjev; odprodala je svojega sveta za okolu 170 milijonov K, ostalo je zastavila kapitalistom, ko so jej denar posodili. Naš trnovski gozd je še dandanes zastavljen banki.

Sramota ne tiči v tem, da se je državno premoženje prodalo; to bi bilo celo dobro, saj državni gozdi ob sedanji dragi upravi itak ne nesejo veliko; ampak sramotno je, da je država premoženje naravnost zavrgla, ker je dobila za nje smešno nizko ceno.

Taki so bili gospodarski vspehi liberalizma.

V tem času je bila vsa državna skrb posvečena edino le industriji in trgovini; tu je dobiček, tu se bogati, tu podpirajmo!

Za kmetijstvo se nihče ni brigal — Leta 1872 je dala država za poporo kmetijstva 1 $\frac{1}{2}$ milijona K, leta 1875 1.300.000 K, leta 1880 660.000 K. Dajali so tedaj, sicer tudi neradi, kako malo podporico in so mislili, da so pomagali kmetu.

Danes daja država v ta namen okolu 30 milijonov.

Iz tega proizhaja jasno, da je bilo poljedelstvo tedaj popolnoma zanemarjeno. In zakaj?

V državnem zboru je sedelo 176 poslancev: od teh je bilo 65 zastopnikov bank, 30 zastopnikov privatnih železnic, 30 zastopnikov industrijskih podjetij.

»Poslanci so gradili železnice, borzianci so ustanovljali banke, drugi je drugemu pomagal, da so sami bogateli.«

Od tega pokvarjenega državnega zbora ni bilo toraj za kmeta ničesar pričakovati, moralo se je ljudstvo samo upreti. —

Fantje, na plan!

Tako divjega izbruha proti našim svetinam si liberalci že dolgo niso privoščili kakor v torkovi »Soči«. To že niso več čenčarije, to je že sovražstvo, tako podlo in umazano, da si je moramo zapomniti za zmerom. In zakaj tisti nepopisno grdi izbruh sovražstva v ustih vsega svobodomislevstva in prostozidarstva na Goriškem? So bili napadeni? Ne! So bili izzvanji? Ne! Kaj se je vendar zgodilo?

Vstanovila se je v Kronbergu Marijina družba za mladeniče. To je spravilo vse svobodomiselstvo in prostozidarstvo na Goriškem popolnoma ob pamet. Vse mu je postalo črno, črno pred očmi. In zato bljuje sovraštvo, laži, obrekovanje. Čujte, vi fantje in možje, kake psovke prihajajo iz ust goriških liberalcev: »Nikdar ne bo koristen član človeške družbe tak fanatik, napačne pojme dobi o življenju, otopi za delo itd. V katoliških organizacijah je doma pohujšanje in izprijevanje mladine; društveniki se pridno parijo z Marijinimi hčerami itd. Marijine družbe pomenjajo zavajanje mladine h pobožnjakovanju, za katerim tiči lenoba, greh in zločin itd.« P. Bonaventuro psujejo z divjakom, zbesnelcem itd.

Sam hudič bi ne mogel hujše rjuti, kakor je to napravilo tisto podlo človeče, ki je odpadke svojega brezmejnega slepega sovraštva do Marijinih družb odkidalo v usta goriškega svobodomiselstva in prostozidarstva!

No, kar hudič sovraži, to pa je Bogu drago in dobremu katoliškemu ljudstvu nad vse ljubo! Za Kanalom Kromberg! Fantje, po pričeti poti naprej! Komaj dve Marijini družbi imate, in liberalci že besnijo in izgubljajo pamet. Naprej, le naprej v službi nebeške Kraljice! Njej, da, Njej, prisegajmo zvestobo, Njeni vojski in Njeni družbi! Niste sami v ti družbi! Liberalci ne vedo, da bo prihodnje leto že 350 let, kar je Marijina družba pričela! Liberalci ne vedo, da so v ti družbi Mariji prisegli zvestobo tudi cesarji in kralji; cesarji iz naše habsburške rodovine Ferdinand II., Ferdinand III. in Leopold I.! Liberalci ne vedo, da so z največjim ponosom nosili svetinjo Marijine družbe slavni vojskovodji kakor Tilly, Don Juan d' Austria in tudi vsem znani preslavni princ Evgen, in da jim je bila ta svetinja, s katero so dičili svoja hrabra prsa, neprimerno dražja, kakor pa one, ki so jih ravno tam imeli kot zasluženo nagrado za svoje zmage nad sovražniki domovine in katoliškega ljudstva! —

Liberalcem je vse ples in spet ples bodisi pri njih sokolih, bodisi pri njih metodarskih podružnicah ali čitalnicah ali drugod. Tu rešujejo ljudstvo pred zapravljanjem, tu skrbijo za slovensko narodnost, tu delajo za vero!

Mi pa hočemo iti po pričeti poti naprej! Bolj ko bode svobodomiselstvo in prostozidarstvo besnelo, več veselja in poguma homo imeli. Duha, ki ga je imel nevstrašni princ Evgen, si hočemo pridobiti v boju proti Turku, ki ga imamo na Goriškem pod podobno svobodomiselstva. V boji pa takoj! Kier dobite »Sočo«, ki tako nesramno blati vaše Marijine družbe, tam tudi boji! Zato proč od tistih oštarij, proč od tistih učiteljev, proč od tistih ljudi, ki glasilo goriškega svobodomiselstva in prostozidarstva čitajo, naročajo, podpirajo. — Kako se mi tega boja veselimo!

Binkošti.

Sv. Cerkev praznuje te dni obletnico svojega rojstva. Po veselem dnevu Go-

spodovega vstajenja, ki je v prestrašenih in zbeganih apostolih vzbudil nov pogum, so vživali oni skozi 40 dni rajsko srečo. Občevali so s svojim poveljancem Učenikom pogostokrat, pogovarjal se je z njimi, učil jih je in mnogokrat jim je napovedal, da jih v kratkem zapusti, a sirote ne bodo ostali, ker jim pošlje Tolažnika sv. Duha; ta jih bo vse učil, česar tedaj še niso mogli razumeti. Štirideseti dan po svojem vstajenju jih je Gospod zbral okolu sebe in jih je peljal na Oljsko goro — na kraj, kjer je začel svoje trpljenje. Tam jih je blagoslovil, govoril jim je še zadnje besede, in začel se je pred njihovimi očmi dvigati višje in vedno višje, dokler ga ni v višavah zakril svetel oblak — a božji poslanci so stali naenkrat na njih strani in jim zagotovili: »Zopet bo prišel, kakor ste ga sedaj videli iti v nebo.« Polni svetega začudenja so apostoli pričakovali v molitvi obljubljenega Tolažnika. In zgodilo se je na judovski praznik postavodaje raz goro Sinaj, ki je bil ob jednem praznik žetve, in ko je bil Jeruzalem poln tužcev iz vseh strani sveta, da je pretresel šum viharja lišo, v kateri so bili apostoli, in da je prišel Tolažnik Sv. Duh, ki jih je razsvetil, potrdil. Ko so čutili v sebi višjo — božjo moč, ko so v moči božjega razsvetljenja spoznali in razumeli vse, kar jim je bilo malo prej še nerazumljivo, tedaj so stopili ti prej preprosti možje na dan in začeli oznanjevati Jezusa križanega, vstalega, povišanega, v katerem je zveličanje sveta. Ni je bilo na svetu moči, ki bi jim mogla zabraniti njih apostolsko delo, kajti moč sv. Duha je večja kot vsaka druga moč. V tej moči so jim odpadle verige, so se jim odklepala vrata ječ; ogenj, s katerim so trinogi mučili njih telesa ni mogel uničiti onega ognja navdušenja, ki ga je sv. Duh prižgal v srcih apostolov. »Boga se moramo bolj bati kot ljudi« to je bil njih odgovor na vse grožnje, muke in preganjanje njih sovražnikov.

Isti sv. Duh, ki je tako preobrazil apostole, da bi nikdo ne spoznal več prejšnjih plašljivih ljudi. On vodi še vedno sv. Cerkev in ostane žnjio do konca sveta. On deluje še vedno v vsakem izmed udov sv. Cerkve, ki je svete volje, nas razsvetljuje, krepi in nam daje moč, da smo hrabri in nevstrašni vojaški Kristusovi. Proč z malodušnostjo, apostoli je po prihodu sv. Duha niso poznali. Naj se našim katoliškim vrstam stavi še take ovire od onih, ki v svoji zaslepljenosti mislijo, da store še Bogu zaslužno delo, če napadajo sv. Cerkev, njene služabnike in njene vernike, ne bojmo se, moč sv. Duha je večja, kakor vsaka človeška moč! Nobenega strahu pred ljudmi, ki bi nas ovirali služiti Bogu in braniti Njegovo sv. Cerkev, ne smemo poznati! Tudi naš odgovor naj bo: »Boga se moramo bolj bati kot ljudi.« In še nekaj: polovičarstvo naj izgine iz naših vrst! Tako marsikdo bi bil rad z vsemi, na vse kraje prijatelji, doma in v cerkvi bi rad služil Bogu zunaj v javnem življenju na zelo rad potegne s tistimi, ki rušijo Kristusovo stavbo — sv. Cerkev, ki sami krščansko ne žive in potom govora, tiska in raznih družtev tudi drugim tržejo vero in nedolžnost iz src; s takimi ljudmi, ki ne hodijo k sv. maši, ne držijo petkov in po-

stov, ki smešijo verske nauke, a če se že teh naravnost ne upajo, ker bi se prehitro izdali za volkove, ki so oblekli ovčjo kožo, pa smešijo in zabavljajo čez škofe in duhovnike, s takimi ljudmi vidimo v javnem življenju kakor n. pr. pri volitvah v občinske, deželne in državne zbornice stopati sicer dobromisleče katoliške može; Največkrat je kriva nezavednost, mnogokrat tudi tisti neumni strah pred kakim vaškim mogočnejšem. To je veliko in zelo pogubno polovičarstvo! Katoliški možje in mladeniči, takim zgoraj opisanim ljudem se pravi polovičarji, ki jih pa slednjič nikdo ne ceni! Ozrite se o Binkoštnih praznikih nazaj na apostole! Ali so tudi ti gledali, da bi na jedni strani dopadli Bogu in da bi se na drugi strani ne zamerili Neronu in njegovim uradnikom? Moč sv. Duha jih je prešinila in bili so celi in s celim srcem za Boga. Delali, trudili so se, potovali so, tepeni so bili, a vse to zato, da razširijo sv. Cerkev in vselej so se odločno postavili v bran, kadar jo je kdo napadal, kadar se je kdo drznil zapeljivati vernike od pota poštenosti ali pa od jedino prave Kristusove vere. Naj bi sedaj o Binkoštnih razlil sv. Duh na naše dobro ljudstvo svoje nebeške darove, da izgine izmed nas vsa malodušnost, ves strah pred ljudmi in vse polovičarstvo!

Vojna med Italijo in Turčijo.

Zadnjič smo pomotoma poročali, da je na Rodu 25.000 turških vojakov. Bilo jih je le 2500. Toda ti so se že udali laški premoči. Še poprej so se Lahii in Turki hudo spoprijeli. Lahii so Turke obkolili in celo posadko vjeli. Otok Rodos je sedaj popolnoma v laških rokah. Generala Ameglio na Rodu je neki Turek zavratno napadel. Ni ga zadel. Napadalca so takoj ustrelili. Ker Lahii zasedajo turške otoke, hočejo Turki zopet zapreti Dardanele. — V Tripolitaniji so laški vojaški prodrli do tuneške meje, kjer so turške mejne kole nadomestili z laškimi. — Lahii so tudi napadli turško karavano, ki je preko Tuniza vtihotapljala v Tripolitanijo orožje in živež. Karavana se je morala umakniti. — Turki so izgubili veliko ljudi. — Turkom gre torej sedaj še precej slabo. Zato so segli po najostrejšem sredstvu. Izgnali so vse Italijane iz Turčije. To je za Lahe hud udarec. Koliko bo to pomagalo, se neve. V celi turški državi prebiva do 50.000 Lahov, ki so morali čez noč prodati ali pustiti vse svoje premoženje in oditi nazaj v Italijo. — Rusija hoče posredovati za mir v tem smislu, da naj Lahii puste Turkom otoke, ki so jih že zasedli, obdrže pa naj Tripolitanijo in Cirenajko. Francozom pa to ni po godu. Zato se je prijateljstvo med Rusi in Francozi ohladilo.

Po svetu.

Na Ogrskem so bili v zbornici hudi boji. Dosedanji predsednik je odstopil, da napravi prostor grofu Tiszi, ki ima »že-

lezno roko. S tem hočejo reči, da bo Tisza kot predsednik brezobzirno ukrotil Justovo stranko, ki zavlačuje brambeno postavo in proračun ter hoče, da se poprej reši volivna preosnova. Justova stranka je vedela, kaj bo grof Tisza ž njo počel. Zato je začela divjo obstrukcijo, da prepreči volitev predsednika. Nastali so v zbornici grozni pretepi, vpitje, suvanje. Vse ni nič pomagalo. Grof Tisza je bil izvoljen za predsednika. Ko je Just to videl, je obupal in se hoče umakniti iz politike. Njegovi dosedanji pristaši ga zapuščajo.

Socialisti hočejo volivno reformo doseči s pouličnimi nemiri. — **V našem državnem zboru** se je v odseku začela razprava o socialnem zavarovanju. Za poročevalca je izvoljen dr. K r e k. — **V Mehiki** se vedno še vrše boji med vstaši in vladnimi vojaki. — **V Albaniji** se širi vstaja proti Turkom. Tudi bolgarski in srbski četaši (uporniki) v Macedoniji se dobro gibljejo. Položaj Turčije je tak, da je nevarnost za njen obstoj. Angleški minister Haldames je izjavil o položaju tako-le: Rusi in Francozi se glede na turško politiko ne strinjajo. Nem-

čija in Rusija sta se sporazumeli. Rusija je danes v prijetnem položaju, da izbira med Angleško in Nemčijo. Kako stališče da zavzema Avstro-Ogrska, londonska diplomacija ne ve, in le toliko izjavlja, da če bi Lahi napadli Solun, bi Avstro-Ogrska demonstrirala ob laški meji. Turško vprašanje je popolnoma razvito. Lord Haldane bo zato se razgovarjal v Berlinu o laški-turški vojski in o vsem, kar je ž njo v zvezi.

Listek.

Junaštvo in zvestoba.

Nemški spisal: JOŽEF SPILLMANN D. J.

(Dalje.)

Slutil sem, kaj pride, in ustrašil sem se. On pa se je odhrkal in nadaljeval: „Damian, ti se moraš oženiti z bogato deklico. Vem, da moreš, če hočeš. Izvedel sem iz Pariza; zelo me veseli, Damian, častitam ti! Valduler je baje zelo bogat. Najmanj pol milijona ima. Poleg tega je gospodična lepa in dobra kot angelj, kakor mi je pravil plemenitnik Monpiér, ki pozna Valdulerske in ki mi je prvi pravil o tvoji sreči. Kmalu ga boš dobil z nekaj drugimi izseljenci pri obedu. On je ni mogel prehvaliti in je rekel, da prekosi še svojo starejšo sestro, ki ima nekaj vojaškega na sebi. No, kaj delaš tako kisel obraz k mojim besedam? Oženi se ž njo in pripelji jo sem! Poskrbel bom, da bo nova mladika dalje zelenela in cvetela na starem Zurlaubenskem deblu in Zurlaubenski dvor bo najlepši v naši ljubi deželici!“

Dobri Götti je postal pri tem proti svoji navadi mladeniško navdušen. Ko nisem odgovoril, je jezno nadaljeval: „Vem, kaj ti roji po glavi! Verena velikega sodnika Kajzerja! Toda taka neumna mladostna ljubezen je le redko kedaj za resno življenje. Če si hočeš sezidati srečo za življenje na trdni podlagi, moraš najprej vprašati dolžnost in razum za svet, potem šele srce in čustvo. Ni mi treba dati odgovora zdaj; premisli si ga v treh dneh. Upam, da boš tedaj odgovoril po pameti.“

Služabnik je baš prav prišel oznanit, da je miza pogrnjena, ker je pogovor postajal že siten. Peljal sem tedaj Göttija gor v sobano, kjer so naju pričakovali francoski gostje. Le s težavo sem se delal prijaznega in odgovarjal na razna vprašanja in vesel sem bil, ko sem se mogel dostojno posloviti.

Prav za prav bi moral iti zdaj v Frauenštajn, da oddam Vereni pismo njenega očeta. Toda umiriti sem moral prej svoja čustva, ki mi jih je tako razburila Göttijeva ukazovalna želja. Poiskal sem samotno pot in sem šel čez bližnje pokopališče sv. Mihaela, kjer sem pomolil na grobu svojega očeta, gori v hrib do kapelice sv. Verene. Tam sem sedel pod košato bukev in gledal nizdol na mestece in lepo jezersko gladino. Lepa pokrajinska slika, ki jo je obsevalo milo jesensko solnce, je zelo pomirila mojo notranjost.

„Dolžnost in razum,“ sem si rekel, „na prvem mestu; srce in čustvo šele na drugem. In oče Sekundus pravi, da je moja dolžnost držati pri zaroki dano besedo. — Dalje me sili hvaležnost do dobrega Göttija, ki me je vzgojil na svoje stroške in me imel, kakor za svojega sina, da mu pomorem v stiski. Zakaj bi jaz ne žrtvoval svojega nagnjenja, da olepšam staremu možu večer njegovega življenja?“

Valdulerjevo bogastvo bi me nikdar ne spravilo do tega, da bi se odrekel svoji mladostni ljubezni. Toda tako? — Mislim, da je že Bog tako določil! Tudi dragi materi lahko pripravim boljše življenje. Dobro naj se ji godi na stare dni. Lepo bo prebivala na Zurlaubenskem dvoru in Izabelo Valdulersko bo ravno tako ljubila ko Vereno Kajzer — vsaj upam tako. Damian, poslušaj tedaj glas dolžnosti in razuma!“

Tako sem skušal potlačiti tožeče srce, in ko sem mislil, da sem zmagal, odšel sem proti Frauenštajnu.

Katra mi je odprla in mi je že v veži očitala, zakaj da pri-

hajam šele zdaj, ko me je Verenka čakala ves dan; ravnokar je odšla ven. Potem, zakaj da sem pripravil Verenki toliko skrbi in solz z svojim življenjem v Parizu. Če bi ne vedel, da Katra govori vse iz ljubezni do Verenke, bi se še hudoval nad njo. Tako pa sem se je skušal brž odkrižati in sem vprašal po Verenki teti Götti. Šel sem gori v izbo k njej in jo našel, ko je pletla po svoji navadi. Tudi ona me je okregala kakor Katra, le bolj milo, in pripovedovati sem ji moral vse, kar se je dogodilo v Parizu. Izpil sem ž njo skledico kave in čakal nekaj časa; Verenke pa le ni bilo nazaj. Poslovil sem se tedaj in odšel proti domu.

Dan se je že nagibal in bil je že čas vrniti se k materi. Nobenega drugega nisem dobil pri njej kakor Verenko.

Kakor druge dneve, je prišla tudi danes k bolnici, da poplete in se kaj pogovori pri njej. Ko sem vstopil, je hitro vstala in mi stegnila obe roki nasproti.

„Damian,“ je rekla in zadrževala solze, „mami mi je povedala vse. Odpusti mi! Vsega sem kriva jaz. Nikdar bi ne bila smela verjeti, kar so obrekovalno govorili o tebi, četudi mi je brat to govorjenje potrdil. Morala bi bila govoriti vsaj s tvojo materjo o tem in čitati tvoje pismo. Sedaj moram in hočem trpeti kazen za to. Oče Sekundus ima vse prav; Ti si navezan na svojo obljubo in jaz se nočem ustavljati, da bi je ne izpolnil. Bodi srečen, Damian! Moliti hočem zate! Zate in tvojo nevesto! Zdaj pa zbogom! Vem, da tudi tvoje srce krvavi. A Bog in sveta njegova Mati bosta že našla zdravila za najini ranjeni srca!“

Po sestersko me je poljubila na čelo in gorka solza je padla iz njenega očesa na moj obraz, potem pa se je odtrgala od mene. „Zbogom! Bog bodi s tabo! Ne išči me več; to bi mi zadalo le novih bolečin. Bodi srečen!“

S temi besedami je odhitela iz hiše, ko si je naglo osušila solze. Gledal sem ves zmešan za njo in sem videl, ko je izginila v vratih cerkve sv. Ožbalda. Občudoval sem jo bolj ko kdaj prej. Kako odločno je zatajila in žrtvovala svoje srce, ko sem se jaz tako obotavljal!

Tudi mati je jokala, ko sem stopil k njeni postelji. „Hotela sem poravnati in sem vse pokvarila,“ je vzdihovala. „A bodi miren, otrok! Bog bo že našel sredstva in poti, da ne izgubiš tega bisera.“

SEDMA KNJIGA.

Tilerije.

XXXIV.

Vihar so bliža.

Prvi teden meseca vinotoka sem prejel pismo od velikega sodnika Kajzerja. Šele sedaj sem verjel, kar sem že čital v časnikih, da je kralj sprejel novo ustavo. Veliki sodnik je pisal, da je kralj storil to skoro gotovo le radi tega, da zabrani hujše zlo. Upa, da odvrne marsikaj slabega, ker mu nova postava pušča pravico prepovedati vsako postavo, ki mu ni po volji. Tudi krivične postave proti cerkvi misli polagoma odpraviti. Kralj je zopet zadobil svojo moč in zdi se, da se bodo stvari v bližnji bodočnosti obrnile v miren tok. Narodni zbor je razpuščen in na njegovo mesto se prvega vinotoka zbere postavodajalna skupščina. Tudi ni sedaj nobenega vzroka, da bi odpoklicali švicarske polke. Na koncu je Kajzer še pripomnil, da lahko skrajšam svoj dopust, če hočem, ker je narodni zbor razen drugih pomilostil tudi tiste, ki so pomagali pri kraljevem begu.

(Dalje pride.)

Slovenska naselbina v južni Rusiji.

(Dalje.)

Ponosen je Rutar na svojega sina. — Razlagal mi je, kako je Franc vstopil v semenišče.

Prejšnji provizor je bil zelo prijazen človek. Učil je Rutarjevega dečka in ga je imel prav rad.

Vsa južna Rusija s kavkaškimi pokrajinami vred obsega samo eno katoliško škofijo tiraspolsko, ki sega od rumunske meje do Kaspiškega morja; zavzema torej površja za tri avstroogrške države. Imenuje se po mestecu Tiraspol, nedaleč od Odese; škof pa stoluje v Saratovem ob Volgi, največji nemški naselbini v pravi Rusiji. Sedanji vladika Jožef Ludovik Kessler je rodom Nemec. Katoličanov je v škofiji krog 250.000; največ je Nemcev in Poljakov. Zupnij in postaj so ustanovili do 120; najimunitnejša je v Odesi ob Crnem morju. V dušnem pastirstvu deluje nad 150 svetnih duhovnikov; redovnikov vlada ne pripusti. Bogoslovcev je v Saratovem 26, v vsakem letniku 6 do 8. Duhovnikov zelo primanjkuje; kar jih je, so z delom preobloženi.

Kdor hoče postati duhovnik, mora biti ruski državljani in mora dovršiti bogoslovne nauke na Ruskem. Izjemoma je dovoljeno bogoslovcem, da študirajo v Avstriji v Inomostu; ondotni doktorat priznavajo tudi Rusi. Doma pa morejo doseči doktorat bogoslovja in kanoničnega prava samo na katoliški akademiji v Peterburgu, kar pa je združeno s tolikimi težkočami, da jih promovirajo prav malo. Strogo je prepovedano bogoslovcem študirati v Rimu; vključ prepovedi pa vendar marsikdo tamkaj nadaljuje svoje nauke.

Rutarjevi niso ruski državljani; domovinsko pravico imajo še vedno v Benečiji. —

»Kam so pa šli Vaši sinovi na nabor?« sem vprašal očeta.

»Nikamor,« mi odgovori. »Na ruski nabor jim ni bilo treba hoditi, ker niso ruski podaniki; na laški naselbini in v Italiji nihče ne ve zanje. Ko bi bil moral najstarejši sin iti na nabor, sem stopil na policijo vprašati, kaj mi je storiti. Kar tiho bodite, so mi rekli. Vaš najbližji konzul stanuje v Baku; ne ve za Vas in ne bo nikdar iztikal za Vami in za Vašo famijlo. Tako so se vsi starejši sinovi izognili vojaščini.«

Ko pa je Franc stopil v duhovsko semenišče, je vložil prošnjo za rusko državljanstvo, ker bi ga sicer nikoli ne mogli posvetiti v duhovnika; užival bi tudi to dobroto, da bi se v bogoslovnici vzgajal brezplačno. Ko je vlagal prošnjo, so mu dejali na policiji: Ker ste laški podanik, Vas bomo sprejeli; ko bi bili Poljak, bi Vas ne. Pred kratkim so mu prošnjo ugodno rešili, in sedaj je Franc edini v Rutarjevi družini, ki je ruski državljani.

Ura je odbila že dve, ko smo se vrnili na Rutarjev dom. Posedli smo k obedu. Prinesli so nam močno rusko juho z zelenjavo, — »šči« jo imenujejo Rusi — razne

mesne jedi, pečenko, koncem obeda velike buče, kakršnih na Ruskem pojedjo silno veliko in jih imenujejo »arbúz« (vodna melona; odznotraj so rdeče; tiste, ki so znotraj zelene, se imenujejo »dinje«), slednjič pa so zakurili v velikem bakrenem kotlu: dobili smo čaja v izobilju. Takoj v začetku obeda je prinesel gospodar na mizo tudi nekaj butelj vina, črnega močnega: »Kupil sem ga od prijatelja v Tiflisu, steklenico po 30 kopejk (= 75 h); je prav dobro in pitno.«

(Dalje pride.)

Iz naše organizacije.

Glasnik „Slov. kršč. soc. zveze“.

Novo društvo. Tudi za Dol-Otlico se je ustanovilo izobr. društvo. Sedaj se pripravljajo prostori. **Črniška dekanija ima v vsaki duhovniji izobraž. društvo.** Castitamo. —

Javno predavanje v Kronbergu. Iz Kronberga: V nedeljo je priredilo naše izobraževalno društvo javno predavanje. Predaval je P. Bonaventura zelo lepo o ljudski izobrazbi. Stevilo udeležencev je bilo naravnost ogromno. Ljudstvu ugajajo taki javni nastopi — želeli bi kmalu slišati taka javna poročila naših poslancev.

»Dimež« v Črničah. »Kat. slov. izobr. društvo« v Črničah priredi na binkoštni pondeljek ob 3. in pol pop. v prostorih g. Bolko veselico s petjem, deklamacijo in igro »Dimež«. Igra ima 6 dejanj. — Igra 30 igralcev; oder prav lep in popolnoma nov. Skrbna priprava za veselico zagotavlja prav lepo zabavo. Vstopnina k veselici 40. vin.; sedeži I. vrste 1 K, II. vrste 80 vin.

St. Andrež. Kakor že zadnjic naznanjeno, priredi tukajšnje kat. izobr. društvo na Binkoštno nedeljo ob 6. uri zvečer dramatično legendo v petih dejanjih »Sv. Vid«. Danes bōdi na kratko povedana vsebina: Vid je brez vednosti svojega očeta Hila, ki je strasten pagan in malikovalec, krščansko vzgojen. Furij Vidov bratranec, že dolgo snuje načrte, kako bi dečka odstranil in potem sam podedoval premoženje po starem Hilu. On izve, da je Vid kristjan, ter naznani to njegovemu očetu. Ta hoče Vida v prvi jezi umoriti, ali Vidov angel varih mu zadrži roko. Ko z grožnjami nič ne opravi, poskusi Hila z zabavami odvrti sinu od krščanstva, pa brez uspeha. Furij razne nakane nič ne pomagajo, zato najme dva tolovaja, da bi Vida umorila. Ker pa ga ne poznata, ubijeta njegovega tovariša Flora. Vid sam pa zbeži iz očetove hiše k revnim pastirjem ter razširja med njimi krščanstvo. Tu se srečata s Furijem, ki je medtem zastupil Vidovega očeta ter postal ropar. Maščevati se hoče nad Vidom, ali vojaki ga ulovijo. Vid čudežno ozdravi princa Aleksandra, sina rimskega cesarja, kar mu pa nič ne pomaga, da bi ga uklenili in odvedli v ječo v Rim, kjer konča svoje življenje pod rabljevim mečem kot krščanski mučenec.

Sela (Volče): V nedeljo 26. t. m. bo imelo kat. slov. izobr. društvo »Danica« na Selih svoj redni občni zbor ob 4½ uri pop. Na dnevnem redu so: Predavanje o pomenu društev. — Potrditev letnega računa. — Izvolitev novega odbora. — Slučajnosti. — K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Vipolže. V nedeljo je priredilo kat. izobr. društvo v Vipolžah prvo veselico. S ponosom gledajo lahko člani na to prireditvev. Pevske točke so se izvajale v splošno zadovoljnost, lepo je vspela deklamacija in mnogo smeha je vzbudil šaljivi dvogovor. Nad vso pričakovanje pa je vspela igra Kmet-Herod. Toliko igrališke spretnosti pokažejo fantje ob prvem nastopu. Pogumno naprej! Udeležnik.

Naša mladina.

Orlovska slavnost v Šturiji. Vabimo k veliki slavnosti, katero priredi telovadni odsek »Orlov« v Šturiji na Binkoštno nedeljo 26. maja t. l. Vspored: Predpoldne: I. Ob 9¾ uri sprejem došlih »Orlov« na postaji v Ajdovščini. II. ½11 uri sv. maša za »Orle« (pri sv. maši svira vojaška godba iz Gorice). III. Po sv. maši skupno kosilo. Popoldne: I. Ob 1 uri popoldanska služba božja. II. Ob 2 uri poizkušnja telovadbe. III. Točno ob 4 uri javna telovadba; a) rajalni prihod, b) proste vaje, c) orodna telovadba, d) »Moreška«, e) rajalni odhod. IV. Prosta zabava, petje, godba, srečanje itd. Vstopnina: Sedeži I. vrste 2 K, II. vrste 1 K, stojišča 40 vinarjev; za otroke 20 vinarjev.

Sred. Vipavsko okrožje »Orlov« naznanja: Dne 26. t. m. ne bo seje radi raznih prireditev.

„Slovenska Straža“.

Kdo bo zadel glavni dobitek turških srečk? To se bo zvedelo po žrebanju dne 1. junija, gotovo pa je, da ne bo nič zadel, kdor nima turške srečke. Vsakdo naj tedaj hiti z naročilom, da bo deležen žrebanja že dne 1. junija t. l. Pojasnila daje in naročila sprejema za »Slovensko Stražo« g. Valetin Urbančič, Ljubljana, Kongresni trg 19.

Sprejmo se za vse večje kraje v slovenskem ozemlju sposobni akviziterji za neko veliko zavarovalno družbo, ki sklepa zavarovanja tudi brez zdravniškega preiskavanja. Jako pripraven posel za vsakogar, ki želi dobrega postranskega zaslužka, delovanje olajšano z reklamo in priporočilnimi pismi. — Ponudbe naj se pošiljajo pod »Ljudsko zavarovanje« na »Slovensko Stražo« v Ljubljani.

Krvavi boji v Budimpešti.

Včeraj so socialni demokratje v Budimpešti vprizorili splošen štrajk in demonstracijo za volivno pravico. Stavka **50.000 delavcev.** Hoteli so priti pred parlament. Postavilo se jim je nasproti vojaštvo in policija. Strelji so padali na obeh straneh. Prvi je padel mrtev neki huzar. — Do včeraj opoldne je bilo 63 ranjenih in 2 mrtva. Demonstrantje so napadli palačo nadvojvodinje Klotilde. — Oblast je proglasila **obsedno stanje.** — V wazenski ulici je oddalo vojaštvo salvo, ki je podrla na tla 65 oseb, tri so bile smrtno ranjene, eden je na mestu umrl. V Elizabetni ulici je oddalo vojaštvo salvo, ki je podrla 150 demonstrantov. En deček in en delavec sta bila takoj mrtva. Pravi brezupen boj pa je bil v Rakoczy-evi ulici. Tu so imeli delavci dopoldne premoč in so se borili na življenje in smrt proti policiji in vojaštvu. Z bližnjih hiš so delavci znosili razno pohištvo, prevrnili vozove in se popolnoma zabarikadirali.

Nocoj po mestu niso gorele luči. — Mesto je bilo v **temi.** Naenkrat pa se je pokazal **požar** na več krajih. Zažigajo demonstrantje. Boji se spreminjajo v **revolucijo.** Nocoj po noči so boji trajali **celo noč.** Zadnja brzojavka se glasi:

BUDIMPEŠTA 24. Nemiri trajajo celo noč. Izgredniki so streljali v stanovanje Tiszovo. Zadet ni bil noben. **Mesto gori na**

30 krajih. Do sedaj je aretiranih 200 iz-grednikov.

Po noči je bilo 6 oseb ustreljenih, 160 izgrednikov ranjenih, med temi 100 težko in 40 lahko. Vojaštvo prenočuje na prostem. Ob 12 ponoči so nemiri nekoliko potihnil.

Vsega skupaj je **mrtvih doslej 15.**

Ko so v ogrskem državnem zboru poslanci predlagali, naj se seja prekine, ker zunaj teče kri, dejal je predsednik Tisza: »Naj teče kri! To je v korist države! Mi bomo zborovali dalje!« Če je to res, si je ta grof Tisza dovolil preveč. Tisza ni še ogrska država. Vihar bo tudi njega pomel s pozorišča. Ravno grof Tisza je kriv mnogo teh dogodkov.

Vojaštvo prihaja z dežele v Budimpešto. Toda tudi na deželi so nemiri. V več krajih so bili boji.

Proti oštariji in plesu!

(Iz Bovca 20. maja.)

Da bi kal
pognala zdrava,
Pa bi sreča
bila prava.

Res bi bilo tako med nami Bovčani in našo okolico, pa do današnjega dne nam le strupena kal poganja, ki nam trnje in ošat rodi. Poprašaj mladeniča in dekle, kakšne zabave in razvedrila si išče? Pove ti, da gostilno in ples. Oh ti nesrečni ples in zapeljivost, iz tebe izvira in poganja ti-sta strupena kal, katera ne more nič dobrega roditi. V kakšno nevarnost življenja se ubogi mladeniči postavljajo za svoj vsakdanji zaslužek. V krčmah in na plesiščih pa tako lahkomišelnost in brezkrbno zapravljajo svoj tako trdo zaslužen denar, zraven pa še poštenje in drugo. Vidiš mladeniča, ki mu iz obraza in oči nedolžnost žari, pa gre v krčmo in na ples. Misli, da najde tam srečo in zadovoljnost. A se revež britko vara. Hočemo imeti poštene mladeniče in dekleta, može in žene, snujmo dobra, katoliška društva, katera v Bovcu tako potrebujemo. Za zgled bi nam morali biti drugi kraji, kjer je mladina uneta in navdušena za vse dobro. Časi so resni, nevarnosti in potrebe velike. Koliko koristnega bi se v takih društvih dalo napraviti! Koliko dobrega se ima naučiti sin ali hči od očeta, ki jih vozijo seboj v gostilne in na ples v rani mladosti?! — Nedolžna in nepokvarjena mladina sliši tam, zabavljanje zoper vero, čistost in vse kar je dobrega, hvaliti pa to kar nasprotuje poštemu in pametnemu razumu. V Bovcu imamo razna društva, ki si ne znajo prirediti nobene veselice ali prireditve brez plesa. To je pred vsem liberalna »Narodna čitalnica«, za katero so tako vneti naši učitelji, katerih v cerkvi, ob nedeljah in praznikih skoro nikdar ne vidimo. Taki učitelji niso vredni, da podučujejo našo mladino, ker so sami potrebni, da bi jih kdo ob nedeljah za ušesa peljal v cerkev. Naj bi se za naprej kaj več storilo za našo mladino, ker v mladini je naša bodočnost! H koncu pa še priporo-

čam vsem posebno mladini, da z veseljem prebira ta vrli »Novi Čas«, ter njegove nauke ohrani. Saj je »Novi Čas« najboljši in najbolj razširjeni list tukaj na Goriškem. Kdor ga še nima, naj ga hitro naroči! Komur se zdi škoda dati 3 K na leto-za tak list, ni vreden, da zna brati. Vedite pa, da nevednost je najdražja reč na svetu. Vam g. urednik in vsem naročnikom »N. Č. pri-srčen pozdrav!

Kako gosposka dela s kmetom.

Drežnica 19. maja 1912.

Splošno znani so drežniški pašniki v Morizini in v Krnu, kjer se je nekdanj paslo po 1000 in še več koz. Tudi sedaj je še nekaj te nedolžne živine pri nas, a komaj polovico in mogoče še manj kakor v prejšnjih časih.

Koze, od katerih dobivajo tukajšnji ubožni posestniki precejšnje koristi (živila in denar), redijo tukaj le taki, ki imajo ljudi (pastirje) za to. Kdor nima pastirja, koz ne more rediti. So pa pri nas taki ubožni, ki imajo otroke ali stare strice, ki niso za drugo rabo in taki jim koze oskrbujejo in tako si pomagajo s takimi ljudmi, da se počestno preživljajo ter branijo dolgove.

Bile so v tuk. občini vže večkrat sitnosti radi koz, ker so bili živinorejci večkrat kaznovani vsled koz, ali vse te kazni so jim oblastnije spremenile v zapor. Kozerejci so rajši šli v zapor kakor bi denarne kazni plačevali. In čujte, kaj je sedaj! Pri nas ni več milosti! Če je kozerejec obsojen, mora plačati denarno kazen ne pa v zapor kakor nekdanj. Hodita k nam v Drežico dan za dnevom dva gospoda, in nam koze zasledujeta. Občina, županstvo nima ničesar proti kozam, ampak še zagovarja kozorejo in vendar nima oblasti in pravice na svojem zemljišču razpolagati po svoje v splošni blagor ali korist občine.

Naj nam blagovoli dati vlada namesto kozoreje kak domači zaslužek, da ga bo mogoče služiti takim ljudem kakoršni koze pasejo, potem prav rade volje koze odstranimo.

Velecenjen. gosp. poslancem naj si bodo vže državni ali deželni se najtopleje priporočamo ter ponižno prosimo, da blagovolijo delati in nam glede koz na pristojnih mestih pomagati, da bi ne morali takih občutnih denarnih kazni plačevati, katere nam požro zraven koz še ostalo premoženje in naše bajte. — Žalostno.

Novice.

Visoki gost v Kojskem. V nedeljo popoldne se je pripeljal v Kojsko premil gospod tržaški škof Mons. dr. Karlin. V ponedeljek jutraj je daroval visoki gost sv. mašo v domači farni cerkvi. Po sv. maši je pred cerkvijo nagovoril zbrane Orle, ki so ga prihiteli pozdravit. Nato se je odpeljal v Gorico.

Sv. birmo bo prevz. knezonadškof delil na binkoštno nedeljo v stolici ob 11h

dopoldne in pri Sv. Ignaciju ob 5h popoldne. Drugi dan ob 11h zopet v stolnici popoldne pa v knezonadškofijski kapeli. Vrhutega se bo sv. birma delila celi teden vsak dan ob 6^{3/4} jutraj.

Opozorjamo na prilogo »Novega Časa« 7. junija. Kakor lani, nameravamo tudi letos izdati k našemu listu posebno prilogo o priliki praznika presv. Srca Jezusovega. Priloga bi izšla s številko pred praznikom, torej 7. junija. Priloga prinese tudi več lepih slik ter bo po svoji vsebini namenjena posebno moškim. Lani je ta priloga žela splošno odobravanje. Zato so si jo hoteli marsikateri naročiti še posebej v več izvodih. Ustreči jim pa nismo mogli, ker je bila priloga natisnena v premalo izvodih. **Letos pa opozorjamo vse, da si prilogo v več tudi 50, 100 in še več izvodih lahko naročajo, ako se tekom prih. tedna zanjo prijavijo pri upravništvu: Cena bi se za vsako naročilo dogovorno določila.** Razume se, da vsak naročnik dobi z listom 1 iztis priloge brezplačno.

Umrl je v Krnu dne 16. t. m. mladenič Simon Rutar, predsednik slov. kat. izob. društva. Bil je zgleden mladenič, veren kristjan in navdušen pristaš naše izobraževalne organizacije. Skoraj vsake društvene prireditve in vsacega kurza v Gorici se je vdeležil. Bil je že bolan, in vendar je šel v občenemu zboru S. L. S. v Gorico. — K počitku so ga spremili skoraj vsi udje slov. kat. izob. društva v Krnu z društvenimi znaki na prsih; tudi nosili so ga društveniki. Počivaj v miru blagi mladenič!

Goriški okrajni šolski svet in sicer ožji, je imel svojo sejo včeraj. Pomnoženi pa jo ima danes dopoldne. Liberalna pritožba proti volitvam je namreč pogorela.

V pokoj je šel okrajni sodnik g. Karol Covacič. Dobil je naslov sodnega svetnika. —

Deželni šolski svet. Cesar je za prihodnjih 6 let imenoval za člane dež. šolskega sveta naslednje gospode: prošta dr. Faiduttija, profesorja Hil. Zorna, realčnega ravnatelja pl. Sloopa in ravnatelja možkega učiteljišča V. Bežeka.

Kako se liberalni učitelj boji »Novega Časa«. Iz Mirna: Naš učitelj Praprotnik se ničesar bolj ne boji kakor »Novega Časa«. Pred kratkim časom se je zbrala v gorenjem Mirnu v neki liberalni gostilni mirenska frakarija, ki misli, da ima vso omiko in učenost v zakupu. Bili so zbrani vsi bolj »inteligentni« od Jureja iz Kacovlja in komija Bostjančiča do »velikega« Praprotnika. Med to družbo je prišlo tudi do govora o »Novem Času«. Ko je slišal Praprotnik to ime, je začel vpiti: »To je hudič, »Novi Čas« je hudič,« in mahati okrog sebe z rokami tako, da so nekateri navzoči mislili, da res vidi samega peklenščeka z rdečo čepico. Drugi pa so debelo gledali in se čudili, kako je mogoče, da gospod učitelj vidi hudiča, ko vendar v njega ne veruje in trdi, da hudiča sploh ni, ker stoji tako tiskano v Praprotnikovem evangeliju »Svobodin misli«.

Ja, ja, bogaboječ i gospod Praprotnik — (gospod učitelj nam bo gotovo ugovarjal radi pridevka bogaboječ, mi pa

ostanemo pri tem, ker nam gopod Praprotnik sam dokazuje, da je res »bogaboječ«, ker ga ni nikoli v cerkev, razven takrat ko zahtevajo c. kr. paragrafi.) — bomo že poskrbeli, da boste imeli še večji rešpekt pred »Novim Časom«. »Novi Čas!« Le krepko po kugi našega ljudstva, po liberalnem, svobodomiselnem, brezverskem učiteljstvu, in ljudstvo ti bode iz srca hvaležno!

Dar. G. Ivan Colja, župan v Rihembergu, je poslal po nakaznici 2 K kot dar »Katoliškemu Tiskovnemu Društvu«. — Hvala!

Za »Dijaško mizo« je darovala po našem upravnistvu ga. A. B. 5 K. Srčna hvala!

Učiteljske izpite za ljudske šole so napravile naslednje gdične in gospodje: Evgenija Benigar, Karolina Cigoj, Angela Cendem, Ivan Franke, Albert Hren, Elza Ličar, Marija Merhar, Eva Mlekuš, Avgusta Podgornik, Albert Rajer, Aleksander Šfiligoj, Karolina Srebrnič, Marija Srebrnič in kapucinski pater Humbert Marol, vsi za slovenske ljudske šole.

Za nemške in slovenske: gca. Leopolda Kos, Henrik Medič, Jospina Osterc, Amalija Soré.

Poroka. V sredo dne 22. t. m. sta obhajala a potako Joz. Koder z Ba e p. Podbrdu in Frančiška Koder iz Zakojice. Novoporočencema, ki sta iz dobre krščanske hiše, voščimo obilo sreče!

Strelne vaje goriških realcev so se končale v soboto v Panovcu ob mali slavnosti. Navzoč je bil tudi brigadir gmajor Scotti. Pri tekmovalnem streljanju je bilo obdarovanih 15 dijakov, večinoma Slovencev. Danes tekmujejo gimnazijci.

Strelci na srednjih šolah. Letošnje šolsko leto se je v Avstriji urilo v streljanju 11.200 dijakov. V društvih pa se je urilo 11.400 mladeničev.

Vojaški dopusti, katere je uvedla vojna uprava za čas, ko se spravljajo poljski pridelki, so za kmetjski stan znatna pridobitev. Pomanjkanje delavcev je ob tem času najbolj občutno. Taki dopusti se dovoljujejo kmetjskim posestnikom, oziroma njihovim sinovom in pa poljedelskim delavcem po poklicu, in sicer pridejo ti zadnji v pošteb osobito tedaj, ako služijo v zadnjem letu. Termin za dopust določi po posameznih četah zborna (korno) poveljstvo v sporazumu s političnimi oblastvi. Dopusti se podeljujejo, kolikor dopušča vojaška služba, za žetev, za košnjo, trgatve in nekatera druga opravila, ki imajo za posamezne kraje večji in splošnejši pomen. Navadno traja dopust 3 tedne. Prošiti za dopust ima praviloma vojak sam pri raportu; dovolitev ali odklonitev pristoji četnemu poveljniku in je seveda závisna od obstoječih službenih razmer in od tega, kako se dotičnik vede. Moštvo na dopustu mora nositi civilno obleko. Dopustniki imajo, ako se izkažejo z dopustnico, na železnicah pravico do takih znižanih cen kakor vojaške osebe, ki potujejo izvenslužbeno.

Mlad bogoslovec — izumitelj. V goriški bogoslovni v II. tečaju študira Hrvat

g. B. Milanović iz tržaške škofije. Ta mladi gospod ima tak talent za fiziko, da je izumil že v 8 šoli tako elektriško pripravo (komutator), kakršne današnja tehnika še ne pozna. S tem komutatorjem se da smer električne struje menjati v vsakem oziru in popolnoma. Ž njim se more smer struje spremeniti tolikokrat v sekundi, kolikokrat je to obče za bistvo elektrike mogoče, tudi sto in še več tisočkrat v sekundi. Vsaka spremenitev struje nastane po točno enakih ali različnih poljubih časovnih odlomkih. Število sprememb struje je mogoče pri komutatorju točno regulirati. Ista struja ima lahko v več aparatih vedno isto smer in more v kakršnemkoli aparatu smer tudi izpremeniti. Za sedaj je dobil iznajditelj od c. kr. patentnega urada na Dunaju patent na komutator. G. Milanović ima v načrtu še tri do štiri iznajdbe, katere misli pozneje, če mu bodo denarne okoliščine dopuščale, izpopolniti in uvesti v tehnično uporabo. C. kr. patentni urad je iznajdbo komutatorja objavil v svojem uradnem glasilu in g. Milanoviću prihajajo vedno nove ponudbe od različnih tvrdk iz Bruselja, Berlina in drugod, da stopijo ž jim v dogovor. Mlademu, skromnemu učnjaku iskreno častitamo!

Vojaška slovesnost na Predilu. S Predila nam poročajo: Dne 18. maja je bila na Predilu pred Hermanovim spomenikom vojaška slavnost, kakor vsako leto. Med sv. mašo, katero je daroval vojaški duhovnik, je igrala vojaška godba iz Celovca. Tukaj so se l. 1809 naši bratje Hrvatje proti Francozom borili v leseni trdnjavi kakoršna je takrat bila, dasi jim je Francoz trikrat ponudil svobodo, če se vdajo, so jo odločno odklonili. »Zmagati ali umreti«, je bilo njih geslo. Tako so se borili kakor levi štiri dni skoro do zadnjega moža. Sedaj je imel Francoz sicer pristo na Trbiž, a med tem se je avstrijska vojska pod vodstvom nadvojvode Ivana lahko rešila v Celovec in Gradec.

Cvetlična dneva v Gorici sta se izvršila ob najlepšem vremenu in ob velikem zanimanju vsega občinstva. Gospodične in tudi gospe iz pleiških in meščanskih krogov so z veliko vnemo prodajale cvetlice v soboto celi dan in v nedeljo dopoldne. Kolikor smo mogli poizvedeti, se je prodala čba dneva 10.000 suhih rumenih narcis ter kakih 2000 svežih vrtnic in nageljnov. Izkupička je bilo kakih 5000 K. Sobota in nedelja sta bila v znamenju rumene barve. Vse je bilo odeto v rumene cvetje. Gospoda, delavci, žene in dekleta, vozovi, avtomobili, konji, psi. Lepo okrašene so bile posamezne izložbe trgovin. Veselo je bilo, da so tudi preprosti ljudje in tudi kmetje iz okolice radi kupovali cvetlice. Vsak je rad kupil, saj gre čisti dobiček v človekoljubne namene.

Cvetlična dneva. Prejeli smo naslednjo zahvalo: Odzivaje se prijetni dolžnosti, se odbor gospejnega pomožnega Rdečega križa kar najtopeje zahvaljuje vsem požrtvovalnim gospodom in vsem pl. menitim gospe in gospodičnam, ki so z razpečevanjem cvetlic ali kako drugače s svojim smotrenim sodelovanjem pripomogle, da sta cvetlična dneva tako sijajno uspela. Nadalje izrekamo pristrčno zahvalo slavnemu municipiju goriškega mesta in slavnemu poveljstvu pehotnega polka št. 47, da sta nam dala radovoljno na razpolago svoji godbi in sta tudi

drugače na vso moč pospešila naše podjetje; gospodoma postajnama načelnikoma južne in državne železnice in člani družbi goriške cestne železnice za veldušno dovoljenje, da so se smele prodajati cvetlice tudi po kolodvorih odnosno v vozovih električne železnice; gospodom trgovcem, ki so s posebnim okusom okrasili svoje izložbe; gospodu voditelju hotela »Südbahn«, ki nam je na nesebičen način dovolil obilo olajšav ob veselici, prirejeni v njegovih prostorih; vsem gospodom cvetličarjem in zasebnikom za brezplačno dobavo lepega svežega cvetja, s čemur je bilo moč nadaljevati prirediteljev baš v hipu, ko je pošla prva zaloga cvetlic; končno vsem gospodom dariteljem, ki so blagovolili nakloniti odboru zdatne denarne izneske in so si tako stekli posebne zasluge za prireditve, in — last not least — uglednim domačim časnikarjem, katerim gre pač prav velika zasluga, da se more danes odbor s posebnim zadoščanjem veseliti izbornega moralnega in gmotnega uspeha doseženega ob cvetličnih dnevih. V Gorici, dne 21. maja 1912. Za odbor gospejnega pomožnega društva Rdečega križa, predsednica: baronica Thoemmel l. r.

»Pri božji matri«. (II.) — Iz Podgore: Podgorski liberalci perejo »božjo matri«; in ker je silno stara in zamazana, jo perejo kar v »Soči«, da jim ne zmanjka. Pa ne bo šlo. To je ravnotako, kakor če bi umazane umivali s črnim. Torej kaj pravijo prizadeti liberalni možaki z g. županom na čelu? Pravijo, da je starešinstvo že l. 1910. sklenilo popravo kapelice »pri božji matri«; ker je kapelica na državni cesti, je županstvo o tem sklepu obvestilo c. kr. okr. glavarstvo. To je predlagalo, naj se kapelica preloži izven vozišča, ker stoji ravno na sredi poti in ovira promet. Ako se kapelica preloži, bi c. kr. okr. glavarstvo celó priporočalo prošnjo za podporo pri c. kr. namestništvu. Na to pa je starešinstvo soglasno sklenilo, da ostane kapelica na svojem mestu brez poprave. — Oglejmo si to salomonsko modrost bolj od blizu! Znamenje »pri božji matri« stoji že od nekaj na sredi križišča in ni bilo nobenemu na poti; desetletja in desetletja poprej se nobeden ni zmisllil, da ovira promet, in bi tudi še danes ne bilo o tem nobenega vprašanja, če bi podgorsko starešinstvo ne bilo tega vprašanja samo naredilo. Kakor je znamenje zdaj golo in brez podob na sredi poti, ravno tako bi lahko stalo čedno in lepo poslikano. Če ne ovira prometa, zdaj ko je razdrto, bi ga tudi ne oviralo, če bi bilo popravljen. Saj zavzema zmiraj le isti prostor. Pa kar je, je. Podgorsko starešinstvo je vprašanje gledé žbožje matri« samo priklicalo na dan. Ker se je sklicalo na c. kr. okr. glavarstvo, naj bi sprejelo vsaj njegov predlog! Pa ne! Starešinstvo je sklenilo, naj ostane kapelica na svojem mestu brez poprave. In takšna s me tam stati, ker brez poprave ne ovira prometa; samo če bi se jo popravilo, potem ovira promet! Kaj?! Človek bi počil od smeha! Pa stvar je resna. Liberalci pustijo, da kapelica brez poprave sčasoma popolnoma razpade, rajši kakor da bi v bližini kraj ceste postavili drugo novo znamenje. In tako ostane pribito, da tako so razpadali v Podgori verski spomeniki pod 40 letnim županovanjem Antona Klančiča. Liberalni zagovornik v »Soči« blebetá o hinavskem dopisniku »Novega Časa«. Ha, ha! Mi vprašamo samo to: Če je bil kdo celo svoje življenje v katoliški stranki, in mu je ta stranka pripomogla do najvišjih časti in do najboljših

korist v deželi, in potem ko se je v tej stranki preobjela, uskoči na stara leta v liberalno stranko. Kako se pravi takemu človeku?!

Spremembe pri občinski vladi v Križu. Iz Križa: Pri slavni naši občinski vladi morajo biti nekatere spremembe. Kakšne so, ve najboljši g. župan Medvešek. — V kratkem se bo blagoslovila zastava starodavne »mestne garde«.

Med Bovcem in Trbižem vozi poštini avtomobil.

Občinske volitve v Kanalu. Iz Kanala: Pretekli petek in soboto smo imeli v Kanalu volitve. Zmagali so liberalci. Pa so tudi napeli vse sile. S terorizmom, strahovanjem, z vinom, z lažmi so spravljali ljudi na vojišče. Preslepili so tudi veliko naših volivcev. Zvesti in trdni so bili samo Bodrež-Logi in Vrh. Zato so se maščevali liberalci: Za občino Vrh so zvolili 2 kričača brez pristašev, občina Bodrež in Log pa nima zastopnika. Cela okolica ima 5 odbornikov, ostalih 13 pa Kanal - Gor. vas. Da je kanalska občina sedaj res liberalna, dokaže že to, da je v odboru več kot tretjina mož, ki se hvalijo in ponašajo s svojim liberalizmom, tako, da so že g. Križnič preliberalni! Liberalci so se silno bali, da pride kdo v občinski odbor, ki »ni dober kristjan« — no, sedaj so zmagali sami »dobri katoličani«. — Častitamo! Pet let bodo vladali v Kanalu ti »dobri katoličani«.

Plesi po Krasu so več ali manj klavrno končali. Zelo jalov je bil zadnji nedeljni ples v Tomaju, enako klavrno je bil isti dan v Komnu. Dne 12. t. m. so imeli ples v Temnici in Ivanji gradu. Oba sta zelo žalostno končala. Temniški Orli in drugi društveniki ter društvenice pa so ta dan nalašč odšli v Zagrajc — ravno sredi med Ivanjigradom in Temnico, kjer je v našem K. sl. izobr. društvu predaval blag. g. dr. Lavrenčič o krščanski vzgoji, temelju vsakega reda. Prava slika našega časa! Pri nas poduk, tam vrtenje in norost! Ljudje, otesite se plesne razvade, ki vam krade denar in poštenje!

Sneg na Bovškem. V petek 17. t. m. je na Bovškem sneg pobelil vse hribe. — Drugi dan je bila pa velika slana. Bati se je, da nam je uničila vse sadje.

Sneg je danes teden pobelil hribe okrog Gorice.

Suša, toča in slana na Livku. Z Livka nam poročajo: Dne 16. t. m. ob 12h je prišel blagodejni dež, ki smo ga težko pričakovali. Hitro potem pa je začela padati toča z vetrom in padala je kakor drobnejši orehi in lešniki. Travniki so bili že od suše prizadeti, zdaj pa še od toče, tako da kmetovalec ima le malo upa v bodočnost. Krompir in fižol je bil že precej velik, zdaj je vse opustošeno. Sadje je bilo v najlepšem cvetju, po toči pa ni bilo videti več cveta. Na vse to pa je na noč 18. t. m. prišla še slana, ki je pokončala še ostalo. Radi krme bo jako slabo. Lansko leto nam je suša uničila travnike, zato je letos bila trava jako redka. Letos pa zopet suša in toča. Lansko leto nismo bili deležni — žal — nobene državne podpore.

Letos bodo morda imeli kaj več skrbi za nas, kar težko že od lanskega leta pričakujemo. Prizadeti kmet.

Tius. V Vedrijanu, mali vasi pri novi bolnici legajo v bolniško postelj. Denovi bolniki legujejo v bolniško postelj. Deloma se zdravijo doma, deloma jih vozijo v bolnišnico. V eni sami družini jih je 6 bolnih na legarju. Čudno pa je, da zdravstvena oblast nič ne stori, da bi se bolezen ustavila. V tako majhnem kraju bi bilo to lahko mogoče. Skandal je, da se v tem oziru nič ne stori proti tej nalezljivi bolezni. Stvar okr. glavarstva je, da odpravita ta zdravstveni škandal.

»Za narod in domovino« bodo liberalci na veselici »C. Metodove podružnice« v Volčjdragi plesali in pili. Kako se še »za narod in domovino« dela, bo na veselici lahko predaval kmečki prijatelj g. Dr. Gilčvert, ki ima tam svoje posestvo.

Potrjenih je bilo pri naboru v ponedeljek v Gorici izmed 40 fantov 13.

Tatinska druhal prijeta. Iz Kronberga: Ono tatinsko druhal, ki je ropala in kradla po Kronbergu so že deli pod ključ. Teh lumpov je šest — eden je že v ljubljanski beli hiši — drugi pa čakajo na obsodbo. Četovodja te druhal je neki Brajnik, menda doma iz Štandreža. Od ostalih je eden iz Grgarja, dva iz Ravnice, eden iz Bar drugi pa iz Goriškega predmestja Pod kapelo. Rojeni so sicer vsi v Gorici — a njih družine so pristojne v omenjene vasi. Najmlajši ima 19 let — najstarejši pa 27. Tatvine v Kronbergu so večinoma že priznali. Toda oškodovanci ne bodo dobili ničesar — ker je ta golazen že vse popapcala.

Vino. V Branici je še dobiti dobrega belega »vipavca«.

Letina. V Vipavski dolini je še precej črešenj. Komur niso črvi poškodovali dreves, skupi še precej zanje. Zarod na trtah kaže lepo. Tudi seno se je okrepilo po dežju.

Nesreča. Na obč. cesti pri Vitovljah se je 14. t. m. zgodila sicer mala nesreča, ki bi bila pa lahko večja. Vsled slabe in razdrapano ceste je padlo pod cesto dva para volov. K sreči je vse gladko izteklo. Cesta pa je nujno potrebna poprave, sicer se bo enkrat kaj hujšega zgodilo.

Na Vitovljah, kjer je božja pot, se bodo prazniki lepo praznovali, kakor navadno.

Ponočno razgrajanje. Iz ulice sv. Antona se nam pritožujejo stanovalci, da je ondi v neki gostilni cele noči nemir in šunder. Gostilna je sicer spredaj zaprta, a gostje hodijo zadaj čez dvorišče. Žalibog, da so ti razgrajachi sami Slovenci. Po ulicah ta družba tudi po noči budi stanovalce iz spanja. Naj se napravi red!

Požar na Dolenjskem. Rojak, ki dela pri zgradbi belokranjske železnice v Novem mestu, nam poroča, da je v nedeljo ogenj uničil vas Uršno selo pri Toplicah. Pogorelo je $\frac{1}{4}$ vasi. Ogenj je zanelila zlobna roka, ali pravzaprav pijana roka. Dva železniška delavca sta se namreč napila. Gostilničar jima ni hotel več dati. V jezi je eden zakričal: »Nocoj mora vse

goreti,« kar je — žal — tudi izvršil. Alkohol — požigalec!

Železo se podraži s 1. julijem. Tako je sklenil železni kartel.

Ponarejevalce denarja so prijeli tudi v Gradcu.

S potopljenim parnikom »Titanik« so našli smrt še trije Slovenci, dva Gorenjca in en Dolenjec.

Napredek in dolgovi prvaške občine. (Prvačina): Zupanstvo zida in zida. Lep je »občinski dom«, še lepša bo »kosarna« za orožnike. Pa dolgovi bodo tudi lepi, in ker že vrabci čivkajo, da najemščina je, oziroma bo le pičla, bodo morali davkoplačevalci dolgo plačevati napredno lepoto. Na eni strani »razkošnost«, na drugi pa »siromaštvo«. O tem že govorijo in bodo govorili kmalu nekteri z bridko resnico.

Štrajk zidarjev je v Gorici. Socialistični zidarji zahtevajo določeno najnižjo plačo ter zagotovilo, da mojstri ne bodo sprejemali delavcev brez dovoljenja socialistov. S tem menijo socialisti zadušiti krščansko socialno misel med delavstvom.

Po ulicah molze in prodaja mleko neki pastir v Neapolju. Mož goni po mestu celo čredo koz ter opozarja na nje s kričanjem. Komur se zahoče svežega kozjega mleka, ga ima takoj. Pastir kar na ulici omolze kozo.

Porotno zasedanje se bo v Gorici pričelo 24. junija.

Roparji so v Rusiji napadli neki vlak in odnesli iz poštne blagajne 10.000 rubljev. — Drznejši rop pa so napravili ameriški roparji, ki so napadli brzovlak med New Yorkom in New Orleansom. Vlak se je na progi ustavil, da vzame vodo. V tem so pridrli roparji, zvezali osobe in z dinamitom razstrelili blagajno ter odnesli za 825.000 K vrednosti. Nato so zasedli konjiče in izginili. Potnikom niso storili nič žalega. — V avstroogrski konzulat v Ženevi v Švici so 16. maja vlomili neznani tatovi in odnesli 5000 frankov. Isti tatovi so iz neke zlatarne odnesli za 350.000 frankov dragocenosti.

Velika železniška nesreča se je v nedeljo zvečer zgodila blizu Pariza. Nesreča je največja kar se jih je zadnja leta zgodilo na Francoskem. Vlak, ki je vozil v Pariz se je na postaji Moutsoult zaletel v pariški vlak. Strojvodja je prezrl znamenje, da je treba ustaviti. Stroja sta se zarila drug v drugega. Več voz je razbitih. Pok se je slišal več kilometrov daleč. Mrtvih je 13 oseb, ranjenih pa 70—80. Ginljivo je bilo gledati otročiče, ki so jokaje iskali mamic, ki so se ponesrečile. Zaprli so ubogega čuvaja, češ da je on kriv, ker ni prestavil signala. Toda kriva je v prvi vrsti železniška uprava, ki iz varčnosti noče napravljati novih signalnih in varnostnih naprav.

Črne koze so se pojavile tudi v Pragi. Sedaj je dognano, da so črne koze na Poljsko in Češko zanesli iz Italije.

Kolera se je zopet pojavila v južni Italiji, kakor poročajo nekateri listi.

Ponesrečeni rudarji. Na Angleškem v pokrajini Momnouth so se v nekem rudni-

ku vneli plini. Eksplozija je ubila 6 rudarjev. Mnogo jih je ranjenih.

Lakote umrlo je v nekem čolnu 5 oseb, ki so se s »Titanika« sicer rešile, a ladja »Karpatija« njih čolna ni opazila. Sedaj so našli čoln z njihovimi trupli. Kakor se vidi, so rezali jermenje in ga jedli, da si uteteše lakoto.

Telefon brez žic je izumil nemški profesor dr. Goldšmid. Za brezžičnim brzojavom smo dobili brezžični telefon. Vedno večji napredek.

Princ se je ubil. Nemški princ Viljem Cumberlanski se je 20. t. m. z avtomobilom vozil na pogreb danskega kralja. Na Brandenburškem pri mestecu Friesak pa je avtomobil, ki je dirjal z silno naglico do 100 km. v uri, zadel v drevo. Princ in njegov sluga sta ubita. Voznik si je zlomil roko.

Listnica uredništva. Branica: Slučaj se da, kakor nas zagotavljajo veččaki, tudi drugače tolmačiti. Zato ne priobčimo. Bog živi!

Mladenič Orel: Dopis o plesih dober! Priobčimo prihodnjič! Hvala lepa! Na zdar! — Nabrežina: Žal, prepozno! Pa prihodnjič! Pozdrav!

Listnica upravnništva. G. Ivan Baloh: Naročnino 2.21 K prejeli. Hvala!

S. ečen dan se prerokuje tistemu, ki kupi turško srečko v korist »Slovenski Straži« na mesečne obroke po 4 krome 75 vin. in ž njo zadene pri žrebanju dne 1. junija t. l. 200.000 zlatih frankov. Vsakdo naj hiti, da ne zamudi ugodne prilike. — Opozarjamo na današnji oglas »Srečke v korist Slovenski Straži«.

Iz Trsta in Istre.

Sodalitas Ss. Cordis Jesu v Trstu naznanja, da bode prihodnji shod dne 3. junija na Opčini ob 10 in pol.

Trst. Ženska podružnica »Slov. Straže« priredi na binkoštni ponedeljek dne 27. t. m. v »Marijinem domu« ulica Risosta št. 5. ob 5. uri popoldne veliko »S l o m š k o v o s l a v n o s t«. Na vspredu je slavnostni govor gosp. dr. M. Malneriča iz Ljubljane, štiridejanska igra: Dve Materi, in srečkanje v korist »Slov. Straže«. Med točkami pa še neko drugo iznenadenje. Sedeži se prodajajo v prodajalni tisk. društva. Z ozirom na blagi namen, upa odbor, da se bo njegovemu vabilu odzvalo mnogoštevilno občinstvo.

Sv. Križ pri Trstu. Binkoštno nedeljo pop. se bo vršil v naši župni cerkvi slovesni sprejem nekaterih deklet v Marijino Družbo. Naslednjo nedeljo 2. junija pa, če ne bo posebnik ovir, priredi ista nova Marijina družba svojo veselico z ginljivo igro »Dve materi«.

Srečen ribolov so imeli dne 21. t. m. naši ribiči. Ceni se, da so vlovili približno 300 tisoč sardel.

Gibanje v Sv. Križu. Živalmo se gibajo pri nas vse stranske Slovensko petje izpodriva zmiraj bolj tuljenje italijanskih popevk. Socialisti se tudi pridno urijo v petju. Spor med slovensko narodno in socialistično stranko se je iz Trsta raznesel tudi po naši občini. Socialisti bolj simpatizirajo z Italijani, kakor se svojimi sorojaki Slovenci. Smo radovedni, kaj bo prišlo ven iz te zmešnjave. Mi pa gremo počasi premišljeno naprej. Ravsanje in kavsanje pa prepuščamo drugim.

Iz Dekanov te najlepše vasi v slovenski Istri, smo dobili žalostna poročila o razdrapanih družabnih, šolskih in družinskih razmerah. Imamo več poročil pred seboj. Ne bomo opisovali na dolgo in široko. Tržaški listi »Piccolo«, »Corriere« in »Edinost« so pisali — vsak po svoje — o nekem dogodku, ke se je vršil 12.—13. maja ponoči v Dekanih. V ospredju tega dogodka stoji učitelj g. Rudež, ki je po sili prišel v Dekane, ker prejšnji učitelj g. Semič — z ljudstvom je bil sicer ljubeznjiv in dober — a s prvaki se je premalo bratil. Ljudstvo ga je spoštovalo. A šel je in prišel »veseli« g. Rudež, ki je kmalu zašel v družbo, iz katere nemore ven. Skrajno neumljivo nam je, kako se more učitelj, ki mora mladino vzgajati bogaboječe in po naukih katoliške vere, bratiti se s človekom, k je bil že več mesecev zaprt radi pobojev in bogokletstva. Ta družba predstavlja neko »narodno inteligenco« in je vzvišena nad vse druge. Vaški fantje pa tej inteligenci zato nagajajo z laškim petjem. To je sicer napačno. Toda, če so fantje surovi, je dolžnost učitelja, da jih miri in jih skuša ublažiti. Godi pa se nasprotno. G. učitelju ne diši dosti izobraževanje mladine. Pod Semičem je bilo 50 ur šole, sedaj pa niti 15 ne. Kdo bo učil mladino, če je cele noči pokoncu? In na teh ponočnih zabavah pride ta družba večkrat v pretep s fanti. Dne 17. marca je pokal revolver, k sreči brez škode. Dne 12. maja pa je bil pri taki »strelni vaji« dekanske »inteligence« obstreljen neki fant, sicer hud pretepač. Toda ali je bilo tega treba? Naj se ne izgovarjajo nad surovostjo mladine! Če »inteligence«, pred vsem učitelj ne daje dobrih zgledov, Kapo naj bodo neuki fantje drugačni!? Poleg učiteljev je steber te družbe tudi g. tajnik. Ni čudno, da so občinarji zelo nezadovoljni s poslovanjem v obč. pisarni. Poročilo naše sklepa z besedami: Vprašamo le naše občinske poglavarje in g. župana: Do kedaj še bodo trajala ta vznemirjenja in pohujšanja v naših Dekanih? Ali res nimate več nikakega poguma in avtoritete? Da med nami nimate več nobenega ugleda, to vemo sami! In vi, slavne šolske oblasti v Kopru, Trstu, v Poreču in drugod na Dunaju, ali res ne vidite nič in ne slišite nič, temuč se morda celoteseliteniš nesreči? Ali ste res pozabili na one nepreklicne dekrete, ki jih sicer uporabljate le pri najboljših učiteljih, in ki začenjajo z besedami: »Iz službenih ozirov se Vas ... itd. itd.«

Dosti! In če ne zadostuje to, uberemo druge strune. Dekančani.

Dolina. Prisiljena od razmer se je morala preseliti iz naše vasi v Reko ubožna družina Kocjan-ova. Prosila je gospodarja hiše naj bi jo pustil v stanovanju vsaj še en dan. Pa ne — gospodar je ostal gluho prošnjam revežev, ki so morali odpotovati takoj v nedeljo 19. t. m. ob 5. uri zjutraj — razume se, brez sv. maše. Lepo, lepo! Dobra družina vun, pa takoj, da na

redi prostor dvema, ki živita — v divjem zakonu! Pa morda vse to po geslu: Vse za narod... ali pa po vašem mnenju: Mladina se mora veseliti — mladina mora noreti... No, tako se bo norelo tudi v vaši hiši, vam saj ne bo potreba agitirati med fanti in jim razlagati svoje vzgojevalne nauke! — Sploh pa mi sosede in vsi poštenj Dolinčani odločno protestiramo, da bi med nami prebivala dva ki sta v pohujšanju nam — in našim otrokom. — Pričakujemo od gospodarja, da ima toliko poštenosti, da bo napravil konec temu pohujšanju — in v kratkem. — Zares daleč so Vas dovedli narodno-napredni nazori! Pomilujemo!

Prebeneg pri Dolini. Županstvo je dobilo podporo 4000 K za popravo cest naše vasi. Pa glej jih brunne može! Brez nas so hoteli popraviti cesto, ki pelje iz Doline v Prebeneg. Mi smo pa rekli: Denar je za nas Prebenežane... in kratko malo smo poslali domov delavce iz Doline, katere je poslalo županstvo. Zapomnite si, da bomo z našim denariem naše ceste mi sami popravljali; tudi pri nas je dosti revežev, in kar je nam namenjenega naj ostane pri nas, in tudi mora ostati pri nas. Res lepa priporočitev za prihodnje volitve... ki bi morale biti že lansko leto. — Toliko za danes — prihodnjič pa še kaj drugega!

Na smrt so obsodili pret. teden porotniki v Rovinju kmeta Matijo Štefaniča, ki je umoril svojo ženo.

Toča je pret. teden v Istri napravila veliko škodo. V okolici Marezig je 150.000 K škode.

Prva slovenska poročna razprava se je v Trstu vršila 23. t. m. proti Josipu Gabrovcu, ki je obtožen, da je ubil gostilničarja Blažino iz Vižovelj.

Iskre.

Evharistični kongres v Londonu. Bil je v približno istih dnevih kakor bo letos na Dunaju, namreč od 9. do 13. septembra 1908. Ta kongres v Londonu, glavnem mestu Angleške, ki je v pretežni večini anglikanske vere, je bil veličastna proslava katoliške vere in presv. Evharistije, toliko veličastnejša, ker Anglikanci zametajo vsako oblast rimskega papeža in vsako vero v Kristusa, navzočega v zakramentu sv. R. T. — 300 let že ni na Angleškem katoliška vera stopila tako v ospredje, kakor pred štirimi leti za časa evhar. kongresa. Zopet so tedaj krivoverci vseh vrst mogli videti in čutiti, da toliko preganjana katoliška cerkev je še vedno mlada, silna in sposobna kakor nekdanj tako tudi sedaj sprejemati cele narode v svoje naročje. 6 kardinalov je bilo tedaj navzočih, 15 nadškofov, 80 škofov iz vseh mogočih deželâ in nešteto drugih cerkvenih dostojanstvenikov. In kdo bi bil mogel le od daleč navesti število svetnih udeležencev vseh stanov, ki so prišli v London, da izkažejo s tem svojo zvestobo do Kristusa in cerkve? Spet je mogel ves svet spoznati staro resnico, da je Kristus tisti, ki je tu na zemlji najbolj ljubljen in oboževan! —

Več kot 20.000 otrok se je udeležilo spreveda, ki ga je vodil odposlanec papežev, kardinal Vinc. Vannutelli. Nepopisno navdušenje je zavladalo med nepregledno množico pred veliko novo katoliško cerkvijo v Londonu, ko se je isti kardinal prikazal visoko gori na pročelju z Najsvetejšim in je podelil blagoslov neštetim navzočim in celi Angleški. Ljudje so plakali veselja in ginjenja. London kaj takega še nikdar ni doživel.

Odkrit katoličan je Marconi, ki je iznašel brezžično brzojavljenje. Sedaj se nahaja v New Yorku v Ameriki, da napravi brezžično zvezo med Ameriko in Japonsko. Tam je pri neki priliki navdušeno povdaril, da ima brezžični brzojav svoj znak v katoliški cerkvi, ki milijone in milijone ljudi na celi zemlji druži v najožji duševni stik. Ta odkrita izpoved velikega izumitelja o katoliški veri je napravila na vse moččen otis!

Spreobrnjenja na Angleškem. Na Angleškem je sedaj 12.500.000 katoličanov. Od l. 1899 se je spreobrnilo h katoliški veri 446 anglikanskih duhovnikov, 205 častnikov, 60 zdravnikov, 129 pravnikov, 66 članov visokega plemstva. Vsako leto se na Angleškem vrača in anglikanske vere v katoliško cerkev povprečno okoli 10.000 oseb!

Igra »Domen«. — Prihodnji mesec se bo vprizorila v »Centralu« narodna igra »Domen« s petjem v 5. dejanjih, ki jo je spisal naš znani leposlovec dr. Ivo Česnik. Vsebinska je v kratkem ta-le: Domen, ki služi za hlapca pri kmetu Jurcu in se ljubi skrivaj z njegovo hčerko Anko, je nezakonski sin grajščaka Sove in kočarice Mete, ki pa ne sme izdati te tajnosti do svoje smrti, po kateri naj bi dobil njen sin lepo doto na podlagi pisane pogodbe, ki jo ona hrani. Grajščak pa se boji, da pride po njeni smrti vse na dan, zato sovraži Domna in računata Jurca, naj ga spođa od hiše, radi pomenkov s hčerjo in vrhu tega ga ukaže vtakniti v vojake. Jurec ga res spodi, češ, da takemu človeku, ki nima svetu znanega očeta, ne da svoje hčere za ženo. Domen gre in ukrade materi pismo, iz katerega izve, kdo da je njegov oče. V tem pa ga viameio. Sova mu vzame pismo in je raztrga in ga odženejo v vojake. Toda Domen pobegne domov in najde Anko vso obubano in mater na smrtni postelji, kamor jo je spravil grajščak. Berač Urh se hoče maščevati nad grajščakom, zato gre in mu zažge grad. Sova znori in ustrelji Urha, o katerem je vedel, da je on zažgal. Stara Meta na blagoslovi na Jurčevo privolitev Domna in Anko — ki sta srečna.

Domen, ki je spisan po Jurčičevi povesti enakega imena in enake vsebine — le konec je v prid igre nekoliko spremenjen, je poln lenih prizorov iz kmečkega življenja. Čisti dobiček igre je namenjen »Dijaški mizi«.

Tri uganke.

1.

„Novi čas“ kliče:

lo	iiii 1000
de	

2.

Katoliške organizacije kličejo:

moč	=	za	†	A
ša		sta		

3.

Konjiček.

di	ti	in	ver	tu	lim	be
list	sve	jaz	že	re	ski	di
sa	stu	brez	ko	pod	do	se
vo	No	te	se	mi	zdaj	vsa
se	vpi	čas	za	ke	re	vsak
vi	sta	mu	ve	že	ne	A
ču						di

Za pravilno rešitev vseh teh treh ugank razpisujemo lepo darilo. Kdor je plačal naročnino za l. 1912 ter je vse tri uganke pravilno rešil, naj pošlje rešitev s svojim natančnim naslovom našemu upravništvu, najkasneje do 12. junija. — Nato se bode vršilo žrebanje, ki bo odločilo, kdo izmed reševalcev, dobi darilo. Darilo je določeno le eno, in sicer lepa ura budilka.

VINO,

motno, zavreto, pokvarjeno se popravi. Prosi se mal vzorec prinesiti ali poslati.
Naslov pove upravništvo „Novega časa“.

Za kratek čas.

Ko je bil venčan cesar Maksimilijan I., so ga pozdravljali tudi judje in so mu prinesli košek zlatih jajec. Cesar je jajca vzel, jude pa je dal zastražiti. V taki nenadni nesreči so judje začeli prositi, naj se jim pove, zakaj se jim je to zgodilo. Nato jim je cesar odgovoril: „Modrost zapove, da se kokiši, ki nesejo tako dobra jajca, ne puste letati po polju, ampak da se jih postavi pod najstrožje nadzorstvo.“

„Moji pacienti so vsi zadovoljni z menoj,“ se je bahal v neki družini zdravnik, „še nobeden se ni pritožil čez me!“ — „Imate prav,“ mu odgovori neka gospodična, „zakaj mrtvi ne govorijo!“

Neka žena odkrije svoji prijateljici nekaj prav skrivnih reči ter jo poprosi, da bi jih nikomur ne povedala. — „Ne skrbite za to,“ pravi prijateljica, „bom molčala kakor vi!“

Ne bi tesar in zdravnik gresta po cesti, kar začne v bližnji vasi goreti. „Glej, glej!“ zakliče veselo tesar, „moja pšenica že cvete!“ — Komaj to izgovori, spodrknje in pade, da si zlomi nogo. — „Glej ljubi prijatelj!“ pravi zdravnik, „tvoja pšenica šele cvete, moja je že dozorela!“

Hiša na prodaj je v najlepši vasi Vipavske doline. — Primerna za vsako obrt ali kmetijo. Poleg hiše vrt, ki meri nad 700 m z zimsko gredico. Na lepem a vzgled vse. — Več pove upravništvo „Novega časa“.

MIZARSTVO

odlikovano z električnim mehaničnim obratom
ANT. ČERNIGOJ
GORICA TRZAŠKA CESTA št. 18.

Izdeluje: Cerkevne oprave oprave klopi, spovednice, klečalnike. — — — —
Stavbena dela okna, vrata, podovi. —
Zaloga pohištva omare, mize, postenje, stolice, okvirje, blazine in šuste. — — — —
Zaloga: Strugorških in rezbarskih izdelkov. — — — —

Srečke v korist „Slovenski Straži“!

Turška srečka. Šest žrebanj vsako leto. Glavni dobitek 400.000 in 200.000 frankov.

Prihodnje žrebanje 1. junija 1912.

Mesečni obrok 4 K 75 vin.

Vsaka srečka mora zadeti najmanj 230 kron.

Že po vplačilu prvega obroka ima kupec izključno pravico do dobitkov.

Izredno ugodna skupina s 15 žrebanji vsako leto:

1 turška srečka.

1 srbska srečka iz l. 1888.

Glavni dobitek 100.000, 75.000 in 20.000 fr.

1 dobitni list 3% zemlj. srečk iz l. 1880.

Glavni dobitek 90.000 kron.

1 srečka dobrega srea.

Glavni dobitek 30.000 in 20.000 kron.

Mesečni obrok za to skupino 6 kron 25 vin.

Različne druge skupine srečk s 7 do 18 žrebanji vsako leto na mesečne obroke po K 3:25, K 5:50, K 11—, K 15:25 in K 23—

Pojasnila daje in naročila sprejema za Slovensko Stražo g. **Valentin Urbančič, Ljubljana, Kongresni trg 19.**

Širite NOVI ČAS!

Čevlji za birmance in botre

barvani in črni najraznovrstnejših krojev in kož, ličnega dela, in najboljšega blaga, ter trpežni čevlji za delo, se dobe po nizkih cenah v prodajalnah

„Cevljarske zadruge v Mirnu“
v Gorici na Starem trgu šte. 1.

V Trstu Barriera vecchia 38, Via dei Rettori 1. — V Splitu ul. Staroga suda.

V zalogah vedno sveže blago.

Mirodilnica, Papirnica in Tovarna šolskih zvezkov

KOŽNAR & C. - GORICA

Velika zaloga vsakovrstnih suhih in oljnatih barv, ter vseh v to svrhu spadajočih predmetov.

Zaloga angl. vitrijola in sicil. žvepla, mineralnih vodá, kemičnih pridelkov itd. itd.

Zaloga vsakovrstnih knjig in šol. potrebščin, ter raznovrstnega uradnega in ovojnega papirja, pap. vrečic. Velika izbira umetniških razglednic.

Cene

konkurenčne!

Papir,
tiskovine, nabožne
knjige.
Devocianalije.

Prodajalna

„Katoliškega tiskovnega društva v Gorici“

Zdaj še: Semeniška ulica št. 10.

Postrežba točna!

—
Pisarniške potrebščine,
— trgovske knjige —
muzikalije.

Podružnica Ljubljanska kreditna banka v Gorici

Corso G. Verdi šte. 37.

se bavi z vsemi v bančno stroko spadajočimi posli. Vloge na knjižice obrestuje po $4\frac{1}{2}\%$,
vloge v tekočem računu po dogovoru

Centrala v Ljubljani. Podružnice:
Celje, v Celovcu, Gorici, Sarajevu, Splitu in Trstu.

št. 14

Delniska glavnica K 8 000.000
Rezervni zaklad K 800.000

JAKOB ŠULIGOJ,

URAR

c. kr. državnih železnic

GORICA

GOSPOSKA ULICA STEV. 25

priporoča raznovrstna

birmanska

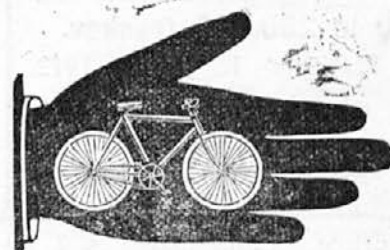
darila,

zlate in srebrne predmete.

252522255222555252252

Ignac Šuligoj

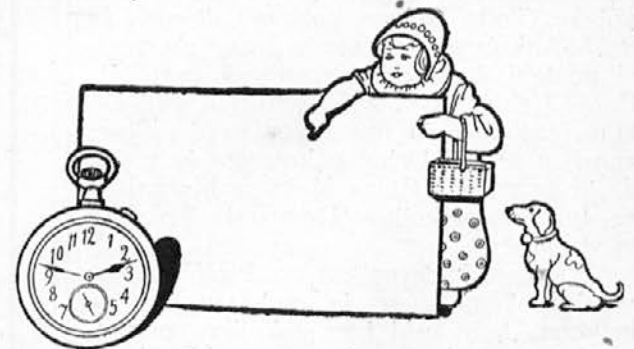

Sv.

Lucija

ob

Soči

priporoča najboljše ure, šivalne stroje in najznamenitejših tvornic kolesa „Puch“. — Vse po najnižjih tvorniških cenah. Sprejema tudi popravila. Večletna garancija za nove in popravljene predmete.

255522555222555252252